

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET ·

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

ÖFVERSTYRELSEN FÖR RIKETS ALLMÄNNA LÄROVERK. PÅ ORDFÖRANDEPLATSEN I MIDTEN ÖFVERDIREKTÖREN ERNST CARLSON. TILL VÄNSTER LÄROVERKSRÅDEN B. J:SON BERGQVIST OCH K. T. MOLL. TILL HÖGER: LÄROVERKSRÅDEN N. G. V. LAGERSTEDT OCH A. NORDFELT. STÅENDE BAKOM: ÖFVERSTYRELSENS NOTARIE K. A. FRYXELL. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

DEN NYA LÄROVERKSÖFVERSTYRELSEN.

V ID 1904 års riksdag beslöts, som bekant, tillsättandet af en ny öfverstyrelse för läroverken. K. m:t förordnade med anledning däraf lektorn vid Göteborgs realläroverk Ernst Carlson att för fem år vara öfverdirektör och chef för öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk samt rektorn vid allmänna läroverket i Kristianstad B. J:n Bergqvist, adjunkten vid högre läroverket å Östermalm i N. G. V. Lagerstedt samt lektorerna vid realläroverket i Stockholm K. T. Moll och A. Nordfelt att för fem år vara läroverksråd och ledamöter af öfverstyrelsen. Till notarie har öfverstyrelsen förordnat jur. kandidaten fil. d:r K. A. Fryxell.

Den åtgärd, som sålunda vidtagits, är i flere hänseenden betydelsefull, och det lider intet tvifvel, att vid våra allmänna läroverk nu komma att införas en hel del välbehöfliga reformer, de där skola lända till båtnad såväl för undervisningens ordnande och bedrivande som ock för lärarnes ställning både till skolan och hemmen.

Genom beslutet om en särskild öfverstyrelse för rikets allmänna läroverk har frågan om en liknande styrelse för rikets folkskoleväsen äfven

kommit på dagordningen, och den skall nog, äfven den, i sinom tid vinna sin lösning.

Jämte den här ofvan meddelade bilden af den nya öfverstyrelsen, tagen vid dess för några dagar sedan afhållna konstituerande sammanträde i lagutskottets lokaler i gamla riksdagshuset, lämna vi härjämte några korta notiser om de nya öfverstyrelseledamöternas hittillsvarande verksamhet.

Öfverdirektören och chefen för läroverksöfverstyrelsen, Carl Fredrik Ernst Carlson, son af professorn i historia vid Uppsala universitet, sedermera ecklesiastikministern F. F. Carlson, är född 1854 i Stockholm, blef student 1872, filosofie kandidat 1874, licentiat 1877 och promoverades samma år till filosofie doktor. Han blef ordinarie lektor i historia och geografi vid Göteborgs realläroverk 1883 samt professor i historia och statskunskap vid Göteborgs högskola 1890. Denna plats lämnade han dock 1893 och återgick till sitt lektorat. I maj 1899 blef han ledamot af den stora läroverkskommittén. Han har utöfvat en mångsidig skriftställarverksamhet, enkannerligen på det geografiska och historiska området.

Läroverksrådet *Bengt Jakobsson Bergqvist*, son af kyrkoherden J. B:n Bergqvist i Bosarp, är född 1860, blef student i Lund 1870, fil. kandidat 1881, licentiat 1883, fil. doktor 1884 och erhöi 1892 befrielse från afläggande af teologiska examina för inträde i prästämberet. Han blef lektor i kristendom och modersmålet vid Lunds allmänna läroverk 1891 och t. f. rektor på fem år vid allmänna läroverket i Kristiansand 1899, hvilket förordnande förnyats. Han har för pedagogiska

studier besökt olika platser i utlandet. Från trycket har han utgifvit en hel mängd pedagogiska och teologiska arbeten.

Läroverksrådet *Nils Gerhard Vilhelm Lagerstedt* är född i Askersund 1847, blef student 1864, fil. kandidat 1868, fil. doktor 1869 och adjunkt vid Östermalms allmänna läroverk 1871, hvilken befattning han ännu innebar. Vid utställningen i Stockholm 1897 var han medlem af undervisningsutskottet och sistslidna år var han Sveriges kommissarie vid utställningen i St. Louis. Varmt intresserad för allmänt pedagogiska och humanistiska frågor, har d:r L. utgifvit en stor mängd arbeten, däribland förtjänstfulla läroböcker i naturkunnet.

Läroverksrådet *Karl Tom Moll*, född i Stockholm 1853, fil. doktor 1888, är sedan 1892 lektor i kemi och fysik vid högre realläroverket i Stockholm. Hans verksamhet som lärare i dessa ämnen har varit af genomgripande betydelse och gjort hans namn känt och erkänt långt utom Sveriges gränser. Äfven han är en framstående läroboksförfattare.

Läroverksrådet *Alfred Nordfelt* är född i Vänersborg 1864, blef student 1883, fil. kand. 1885, fil. licentiat 1888, fil. doktor 1891 och har sedan dess tjänstgjort som lärare i levande språk dels vid norra latinläroverket och högre realläroverket, där han blef ordinarie lektor 1895, dels ock vid åtskilliga enskilda läroanstalter såsom Lyceum för flickor, Stockholms borgareskola och Schartaus handelsinstitut. Åren 1899—1902 var han sekreterare i den stora läroverkskommittén. Som skriftställare har han särskildt utmärkt sig på det språkvetenskapliga området.

DE VID NYKTERHETSKURSERNA I STOCKHOLM NÄRVARANDE LAPPARNA.

1. H. M. NILSSON. 2. ELSA LAULA. 3. H. FJÄLLSTEDT. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

LAPPFOLKET VID NYKTERHETSKURSERNA I STOCKHOLM.

DE I STOCKHOLM under sist förflutna veckan afhållna nykterhetskurserna ha bland sina deltagare räknat icke mindre än 11 lappmän och 5 lappkvinnor. Kanske aldrig förr så många lappar på en gång varit samlade i hufvudstaden och säkert aldrig i ändamål att åhöra föreläsningar. Att bland lappbefolkningen kännedom sprides om nykterhetens stora betydelse och om de föreningsrörelser, som uppkommit för att styrka densamma, är en sak af stor vikt, då man vet att äfven för lappfolket rusdryckerna äro en af dess farligaste fiender.

Det är det i somras bildade lappska centralförbundet, som genom att samla in medel till stipendier kunnat bereda så många lappar tillfälle att komma hit ned, och i första hand är det förbundets nitiske expeditionsföreståndare G. Z. Hedenström, som man har att tacka härför.

Västerbottens lappmark är representerad af 3 kvinnor och 3 män. Bland dem märkes Elsa Laula, lappförbundets ordförande från Dikanäs i Vilhelmina, hvilken i vinter vistas i Stockholm för att utbilda sig till ackuschörka. Vidare lappordningsmannen Hans Magnus Nilsson från Fatmomakke i Vilhelmina. Från Arvidsjaur i Norrbottens lappmark ha kommit två män och två kvinnor. Den äldre af männen är både nybyggare och renskötare, den yngre idkar fiske och timmerkörning och har åtskilliga medaljer för pris i skidloppning. Den ena af flickorna är lärarinna i Västra Kicksjaur vid en fast skola för både lappska och svenska barn, den andra bor i Ledvattnet hemma hos sin far, som har både jordbruk och renhjord. Från Arjeploug hafva kommit 3 kateket, som för undervisning medfölja nomadiserande lappar; en är Svenska missionssällskapets kateketer, de andra statens. En nomadiserande lappman har kommit från Bydalen i Jämtland och från Härjedalen 2 nomadiserande renägare, af hvilka man särskildt har att vänta energiskt arbete, då de

komma åter till hemorten. Den ene är f. d. kateketen Hans Fjällstedt från Funäsdalen.

Så hafva de kommit hit alla dessa; de hafva ju fått mottaga en mängd skiftande och starka intryck från föreläsningar och festligheter, från hufvudstadens gatulif och sevärdheter. Mätte det komma att stå för dem som ett vackert minne af nytta och nöje, men ej med längtan stora deras lif i fjällen, där man i tankarna ser dem vandra kring med renhjord, på jakt, på fiske med dessa mjuka rörelser, som hör vildmarkens söner och döttrar till.

Nykterhetskurserna hafva lysts upp af lappdräkternas glada färger, de flesta af dem hade dräkt, och man fick tillfälle se de olika lappmössorna. Det var Västerbottens höga röda mössa med de smala svarta ränderna, som är så klädsam, det var den grannare ståtliga Jämtlands och Härjedalsmössan och den lilla barettformade, som brukas af kvinnorna i Arvidsjaur.

Lappfolkets besök här har säkerligen också gagnat deras egen kamp för förbättrade förhållanden. Genom det personliga sammanträffandet hafva de fått tillfälle uppmuntra hvarandra att hvar på sin ort kämpa för lapparnes rätt. Det betryckta lappfolket, som ser sina existensmöjligheter hotade genom att renbetena förminskas, vaknar allt mer till insikt om att deras räddning i första hand är beroende af ändringar i lapplagen. Bland sådana önskade ändringar må nämnas förmildring af skadeersättningskyldighet för af ren nedtrampad gröda, skydd för renvallen, rättighet för lappar att ofvan odlingsgränsen icke blott få idka renskötsel, utan att där äfven få bosätta sig, undervisningens höjande och ålderdomshem för fattiga.

En stor gärning skulle i sanning utföras af Lapparnas centralförbund, om det kunde påskynda vidtagandet af skyddsåtgärder för lappfolket, innan detta blir för sent. Det intelligenta, sympatiska folket där uppåt fjällen är i sanning förtjänt af hjälp, så att det såsom ett folk för sig kan få bibehålla sin individualitet.

ANNA LINDHAGEN.

NYKTERHETS-LEKTIONEN.

S NÖSTORM — hu, så kusligt! Och likväl på samma gång så vackert!

Lisa Boman satt vid fönstret i sitt lilla kök och drack en kopp kaffe som afslutning på sin enkla frukost, och medan hon mekaniskt sväljde den varma drycken, följde hon med ögonen flingornas yra dans. Hvitt hvart hon såg! Det var en riktig njutning, ty nu drömde hon sig hem till slättbygden igen, då det hvita snömolnet skymde bort både berg och skog, som annars stängde all väg, till och med tankens. Hon var lärarinna vid en mindre folkskola långt inne i obygd, och det var nu första vintern hon tillbragte här.

På gårdsplanen höllo de yrase pojkarne ett vildt lif i drifvorna, och från aflädningsrummet hördes ett entonigt surr af röster. Det var de flitigaste, som just höllo på att läsa öfver sin katekesläxa. Fröken Boman måste mot sin vilja lyssna, och ett leende lyste upp hennes lilla allvarliga ansikte.

“Hvilka äro de laster — — —” hördes en röst ur virrvarret. — “Frässereri, dryckenskap och otukt — — —”

Lisa Boman försjönk åter i tankar. Det var ej många barn komna i dag, och det fastän det var folkskoleafdelningen hon skulle läsa med. Men vägarna voro ju så långa och svåra i detta väder.

Hvad skulle hon hitta på i dag i stället för geografin, som de sluppit? Skulle hon taga fasta på hvad hon hörde nyss och hålla en nykterhetslektion?

Ja, det var ju hennes plikt att undervisa barnen om rusdryckernas skadliga inverkan, och i dag passade det särskildt bra i sammanhang med katekes-läxan. Alltså, timmen före midagen nykterhetslektion i stället för geografi.

Hon letade reda på en lärobok i ämnet, slog upp läseboken, där de skulle läsa och gå igenom saken grundligt, letade i minnet efter belysande exempel — det fanns för öfrigt alldeles in på knutarna — och snart kände hon sig riktigt inspirerad.

Men nu var det tid att in och börja morgonlektionen, klockan felades tio minuter i nio.

De båda första timmarna voro öfver.

“Ut med er, barn!” sade Lisa åt barnen. “Vi skola läsa något mycket intressant, när vi börja timmen sedan.”

Snart befann sig hela den glada barnskaran på gården, lärarinnan öppnade ett par fönster, lade in mera ved i kaminen och gick sedan in till sig för att än en gång tänka öfver ämnet. Men med ens spratt hon till och lyssnade. Bjällror — ja visst! I detta väder — — — hvem i all världen kunde det vara? Bönderna nyttjade ej bjällror i hvardagslag.

Hon lade från sig boken, sprang till fönstret och såg ut. En korgsläde med renhudar och pälsar inuti och en stor brun häst framför knogade sakta uppför backen till skolhuset. Barnen hade nyfikna samlat sig vid grinden.

Lisa stod villrådlig, hon visste ju ej, hvilka som kommo. Men ur den ena pälskragen framstack vid närmare påseende ett ansikte, som visade sig tillhöra skolrådsordföranden — men hvem var den andre?

I en hast slätade hon till det ostyriga, ljusa håret, satte en brosch i kragen och ett rent förkläde framför sig, plockade in frukostdisken i skåpet och sopade upp vid spiseln. Då släden stannade vid trappan, stod hon redan i dörren för att mottaga sitt främmande.

“God dag, bästa fröken Boman!” hördes prostens och skolrådsordförandens kraftiga stämma ur släden. “Tycker ni ej, att det är ett passande väder vår ärade folkskoleinspektör väljer för sitt besök här i trakten?”

DUFF'S LIQUEUR WHISKY

* MACLEAY DUFF & C:O, *
GLASGOW.Generalagentur
J. GRÄNGREN,
STOCKHOLM.
Rikst. 58 78.

Lisa stod alldeles handfallen, medan de påpälsade herrarna kraflade sig ur släden. Inspektören!

“Har ni någon pojke, som kan köra ner till närmaste bondgård med skjutsen?” frågade prosten. “Ja, här har ni således inspektören,” fortfor han, “doktor W. Är det många barn här i dag?”

“Nej,” svarade Lisa, som nu repat mod igen. “Vägarna äro så svåra nu — — —”

“Ja, jag förstår,” afbröt prosten. “Men ni måste ha hit så många som möjligt till eftermiddagen. Fröken kan ju ge dem middagslof nu, så hinna de hem efter syskon och kamrater tillhörande båda afdelningarna. Under tiden få vi väl stiga in till fröken och äta vår matsäck.”

Snart sutto de båda herrarna vid divansbordet i Lisas lilla hemtrefliga rum. Hon hade bedt att få bjuda på kaffe efter maten och stod nu varm och ifrig vid kokspiseln i köket och vaktade pannan.

“Kunde vi få låna ett par glas, fröken Boman?”

Det var prosten, som öppnat kammardörren och frågat.

Hon letade hastigt fram det begärda och gick in i rummet. Där hade herrarne dukat upp innehållet i en medförd kappsäck. Ett par ölbuteljer visade till hvad ändamål glaset skulle användas.

“Nå, hvilka läxor ha barnen i dag?” frågade inspektören. Han var en lång, ståtlig man med skarpa ögon och någonting faderligt i sitt sätt att tala.

Lisa blef litet förlägen.

“De skulle ha haft katekes och geografi,” svarade hon litet osäkert, “men de slapp geografin i dag, ty vi hinna godt med den ändå, och de ha nu så svåra vägar.”

“Nå, hvad skulle de nu ha i stället då?”

“Jo, jag tänkte” — hennes blick föll halft omedvetet på ölflaskorna — “att hålla en nykterhetslektion.”

“Jaså — ja, det kan väl behövas, tänker jag,” sade inspektören och drack ur sitt glas. “Det är ju också påbjudet, att undervisning skall lämnas i detta ämne.”

“Ja, vet du, bror,” inföll prosten, “att det finns bönder här, som i fyllan och villan sålt sina skogshemman för en spottstyfver och nu äro utfattiga, och ungdomen här lär lefva ett allt annat än exemplariskt lif — och att predika för dem hjälper ju ej, fast jag nog förskött.”

Lisa teg, men hon tänkte så mycket mer. “Kanske jag får ta in kaffet?” sporde hon till slut.

“Ja, tack! Nu skall det smaka godt och så — vänta, bror . . .” sade prosten och tog fram en liten flaska och två spetsglas ur kappsäcken.

“Du måste vara van att föra matsäck med dig, du,” sade doktor W. skrattande, “eftersom du så väl förstår att sörja för att man blir förplägad — tack, bror!”

Dörren mellan köket och kammaren stod öppen. Lisa hörde, att någon vred om nyckeln i yttre dörren, och hon gick hastigt ut i köket, hvarefter hon stängde dörren till rummet väl.

Det var en skolgosse, som kom i ett ärende. Hon affärdade honom fortast möjligt, och där-efter gick hon ut i skolsalen för att göra i ordning till lektionerna — hon ville arbeta för att slippa tänka.

Eftermiddagens lektioner gingo ej bra — hon var alltför tankspridd. Hon märkte det själf, men därför gick det ej bättre.

Innan herrarna reste, samtalade inspektören en stund i enrum med Lisa. Det var kritiken öfver lektionen samt diverse anvisningar i öfrigt,

som han delgaf henne. Till slut gaf han henne några faderliga förmaningar.

“Ni innehar ett viktigt kall, kära fröken Boman,” sade han. “Det gäller att såväl i lif som i lära vara en föresyn för de unga, som här skola undervisas. Ni är ung och lefnadsfrisk, sträfva dock att behålla ert sinne rent . . .”

Mer hörde ej Lisa. Allehanda tankar tumlade om i hennes hjärna, hon rodnade häftigt och blickade trotsigt på mannen, som satt framför henne. Hon visste, hur skvallret smög, och hon hade en gång, en enda gång, händelsevis haft sällskap ett stycke väg med en ung, hygglig bondson i byn.

“Jag handlar som mitt samvete bjuder,” svarade hon kort och reste sig.

Ändtligen voro herrarne resta. Lisa stod på trappan och såg efter den bortkörande släden. Snöstormen hade lagt sig, men skymningen lägrade sig redan kring den tomma och öde skolgården.

Nykterhetslektionen — ja, den finge allt vara, tills hon komme i stämning igen. Och hvad skulle den gagna till männe?

WIRA.

TROTS.

VI SADE: “Låt båten vara!
Det blåser för hårdt i dag.”
Han skrattade åt oss bara
och svarte: “Jag seglar, jag.”

Vi varnade: “Vill du lefva,
så måste du ref ta in.”
Han svarade: “Strunt i refva!”
Han tyckte: “Min båt är min.”

Han hissade segel, styrde
ur hamnen, han sjöng en sång,
och skummet kring stäfven yrde
vid vresiga sjöars gång.

Han vände sig om och svängde
sin mössa med ett hurra.
Ett sorl genom hopen trängde:
“Den galningen seglar bra.”

Han sjöarne klöf på tvären
och stack emot hafvet ut.
Hans båt styrde ut bland skären.
Vi sågo den ej till slut.

Han syntes ej mer den dagen.
Den följande i en vik
hans kölvända båt blef tagen.
I hafvet låg seglarns lik.

På stranden, där båten stannat,
vi stodo och talte så:
“Hur kunde man vänta annat!”
“Så skulle, förstås, det gå.”

“Vi varnade, han ej lydde.”
“Vårt råd var så vänligt ment.”
Hans ofärd oss föga brydde,
vårt samvete var så rent.

Brud- & Bröllops-

sidentyger, i hvitt, svart och kulört, sista nyheter
i ouppnådt urval från 90 öre till kr. 13 pr mtr.

Sändes tull- & portofritt direkt till privata.

Profver omgående franko.

Schweizer & Co, Luzern S 5, (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

Han hade för lifvet kämpat
i sjöarnes raseri.
Vi borde vår ton ha dämpat —
vi stodo på stranden, vi!

FREDRIK NYCANDER.

I HAREM. FÖR IDUN AF JANE GER- NANDT-CLAINE.

UNDER EN HIMMEL, som lyste af morgonsol, gled båten sakta öfver det lugna vattnet, och med armarna mot relingen stod en helt ung kvinna och såg ut öfver stränderna: “Stockholm, Hjalmar, det är Stockholm,” utbrast hon.

Den länge ljuslagde man, som stod vid hennes sida, tog kikaren från sina ögon. Hvad de sågo var icke Stockholm; det var mycket större och — sedt i detta ljus — mer strålande kanhända. De hade farit förbi de sju tornens slott, Sofia-moskén och arsenalen, och han gjorde en rörelse bort emot Stambul: “Något sådant får du icke se därhemma,” sade han.

Hon nickade ett par tre gånger: “Det gamla Byzans — — — Mitt hjärta blöder, när jag tänker på hvad som fått vika för minareterna och allt det här.”

Mannen smålog: “Frida lilla, du är kvinna. Det är märkvärdigt att kvinnan aldrig kan se hvad islamismen ändå varit för en kraftyttring.”

“Kära Hjalmar, det ser jag visst. Det är en mansreligion, ett förhålligande af det manliga.”

“Nåja.”

“Nåja. — — — Det tycker du är alldeles i sin ordning!”

“Ja, min lilla fru gemål, det gör jag. För resten ha ni ingenting att beklaga er öfver, ni heller.”

“Nej, han påstår det.”

“Han — hvilken han?”

“Ack, persern, vet jag, som stod här för en liten stund sedan. Han säger att österländingen gör tio gånger mer af kvinnan än européerna, men jag kom mig inte för att fråga hvad det är som brister hos skapelsens herrar hemma i vår världsdel. Förmodligen tycker han, att ni inte förstå er på att hålla ordentlig vakt öfver era fruar.”

“Det är möjligt. Haremssvartsjuka är ett symptom, som är i det närmaste okänt för oss svenskar åtminstone. Därtill fordras framför allt en nypa äkta islamsk surdeg.”

“Säger du det? Ja, det kan nog hända. I hans ögon sakna ni rätta handlaget, när det gäller damer. Jag berättade för honom att jag tagit tandläkareexamen och ämnar praktisera, fast jag är gift.”

“Jaså. Du hann säga mycket, du . . . Talade ni länge med hvarandra?”

En delikat dessert tillagas på ett par minuter af

Lagermans Dessert-gelè-pulver “TOM TEN”.

**Lanolin-
Sana-Tvål.**

Garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.

Bästa Barntvål!

25 öre st.

Grumme & Son
Stockholm.

“Länge? Kära — bara medan du gick och letade efter din kikare, men titta — — — Nu kommer han hit igen!”

En gråklädd herre med ett par tumstjocka ögonbryn, hvilka möttes öfver en lång buktad näsa, steg fram till relingen, och den unga kvinnan betraktade honom med en blick, som sken af munterhet: “Monsieur,” smålog hon, “monsieur Kahn, tror ni att jag skulle haft någon framgång, ifall jag slagit mig ned i Recht eller Teheran och lagt in ansökan om att få plombera tänder på det kejsrerliga hofvets damer?”

“Det är jag öfvertygad om,” mumlade den gråklädde. “Kom till Recht, madame. Jag har den äran att vara lifmedikus hos shahens tronföljare, och min härskare skulle känna sig lycklig att få anförtro sig själf och hela sitt harem åt madames vård.”

“Jag tackar så mycket,” afbröt den ljuslagde. “Vi styra kosan åt annat håll. Min fru och jag bege oss till Kaukasien, inte så långt från Recht för resten, och det kan nog hända att vi göra en afstickare nedåt de där trakterna.”

“Monsieur och madame äro välkomna,” log persern. “Det skall bli mig ett nöje att föreställa monsieur för tronföljaren.”

“Och mig för haremsdamerna. Jag menar... Det kunde doktorn naturligtvis inte göra, men jag hoppas att jag fick komma dit ändå.”

“Madame — det fick ni alldeles säkert. Det skulle vara min höge härskare särskildt dyrbart att veta er i 'scharem'. Vi säga 'scharem', inte harem, madame.”

“Jaså,” sade den länge ljuslagde kort på sin hustrus vägnar. “Ja, det skola vi försöka att komma ihåg, men skulle du inte gå och ordna resväskan, Frida?... Det händer att vi ligga öfver i Pera i natt. Ni känner ju till Konstantinopel, doktor? Är det inte där man finner de bästa hotellen?”

“Jo, jo visst,” svarade den kejsrerlige tronföljarens lifmedikus, utan att se på den han talade med. Han följde den slanka gestalten af en ung kvinna med blicken, och när hon gått ned i salongen, vände han sig till sin granne: “Jaså, monsieur och madame gå i land? Ja, jag också för resten, kanhända vi råkas... Vid Peragatan finns ett alldeles utmärkt hotell, som heter — — — Jag tror det heter Hotel de Bellevue, och där skulle monsieur och madame bli mycket belättna, i synnerhet beträffande köket. Ett så godt bord ha vi inte i Recht. Kanske få vi det med tiden, min härskare tronföljaren är mycket ung.”

“Är han det?”

“Ja mycket. Han är bara tjugu år och har inte mer än fyra gemåler, men nu skulle han gärna vilja öka sitt scharem med en eller ett par västerländskor... Han kan ju betala hvad som helst, och jag kan just undra, hur mycket den där lilla... er lilla fru... skulle begära i månaden.”

“Hvad — — —”

“Hon är ju något mager, det tycker min härskare inte om, men det beror mycket på hvad man ger dem att äta, och jag skulle bara vilja råda er att — — —”

Meningen fick intet slut. Någon kom honom, som talade, in på lifvet med ett par obegripliga ord på ett främmande språk.

* * *

Så godt det endast var en möjlighet hade de vandrat genom det smutsiga gamla Stambuls gator, då den unge vägvisaren stannade och pekade på en allé med jättelika plataner och sade: “Se här, monsieur och madame, det är här sultanen förr gick till sitt harem.”

Den unga kvinnan, som stod och såg upp i grönskan, vände sig om och log: “Tänk, du Hjalmar, tänk bara, ifall jag mött honom... Jag undrar, hur han skulle tittat, eller om han skulle tittat alls. Jag skulle bara skrattat. Jag tycker det är något så komiskt med sultaner.”

“Ja, hvar det komiska sitter, det vet inte jag,” mumlade hennes man, som mist sitt goda lynne ombord och gick och förargade sig öfver, att turkarna voro klädda som man går klädd i Stockholm eller hvar som helst, naturligtvis med undantag af fezen. “Vill du se någon som är riktigt lång i ansiktet, får du allt se på en sultan — de le inte i brådkastet.”

“Ack, det är, när de tala med herrar, du har aldrig sett dem i harem eller 'scharem', rättare sagt. Hör ni, unge man, säger man 'scharem' här i Konstantinopel?”

“Inte när man talar franska, madame, så heter det bara, när man talar turkiska,” upplyste han, som visade vägen.

“Ja, jag talar inte turkiska,” skrattade hon, “och är lika glad för det. Unge man, har ni ett 'scharem'?”

“Jag — om jag...?”

“Är du tokig, Frida? Inte frågar man en muselman om sådant.”

“Jag tror inte, att han är muselman, då skulle han inte sett så spjufveraktig ut... Jag menar bara — — — hon vände sig till guiden — “har ni reda på, hur man skaffar sig en fru, unge man. Härute måste ju alla ha fruar.”

“Det står i koranen, madame; alla rättrogna måste följa hvad som står i koranen, och när en muselman vill gifta sig, så går han till en gammal kvinna och säger: 'Du får så eller så mycket, om du med Allahs bistånd skaffar mig en lång, en kort, en fet eller mager fru med stor eller liten mun och spetsiga eller trubbiga tänder. 'Nå, det gör hon då, och om han inte är belåten med bruden, så säger han bara: 'Ned med slöjan, madame.' Det är allt. När floret är nere, känna de hvarandra inte längre, hon är en främling för honom. Här byter man om hustru så lätt som man byter om kläder — han tog ett tag i rockuppslaget — “och det är mycket roligt för herrarna, men inte så roligt för damerna. Ack ja, hvad skall man göra åt det?! — Där hade sultanen sitt gamla harem.”

De hade stannat framför en grå envåningslänga af sten med en rad mörka, gallertäckta fönster, och den länge, ljuse slog askan af den cigarr han gick och rökade. “Jaså,” sade han, “var det där... Jaha... Det kunde otvivelaktigt tetta sig lite mindre dystert utanpå åtminstone, men inomhus var det kanske gladt nog.”

Hans fru bara såg på honom: “Kära Hjalmar, stå nu inte och inbilla dig, att du är sultanen och bara behöfver visa spetsen af dina dammiga skor för att få se alla haremsdamerna falla till dina fötter... Stackare... Många af dem ha väl aldrig solat sig i majestätets leende en gång. — Det är ju en ren omöj-

lighet att han kan ha tid — för dem allihop... Inte sant, unge man, sultanens dag är mycket strängt upptagen. Är det bekant, hur ofta han går till sitt harem? Han har väl så mycket att göra, att han knappt hinner visa sig där?”

“Jag ber om förlåtelse, madame,” sade vägvisaren. “Hans majestät måste ha tid för allt, som står i koranen, och han väljer mellan tolf slafvinnor, tolf vackra cirkassiska flickor, madame, som stå och räcka fram en handduk, när han tvättar sig om händerna. De måste förstas vara unga och söta allihop, men den sötaste, henne gör sultanen tecken till, och så ger hon honom handduken, som majestätet torkar fingrarna på. Ack ja. Och så får hon stanna i harem ett helt år, madame, ett år.”

“Ja, det var ju roligt för henne det. Jag kan just undra...”

“Hvad då, du?”

“Åh, jag kan just undra, hur det skulle vara att höra artigheter från en sultan.”

“Om han säger artigheter, ja.”

“Kära Hjalmar, det frågar du! Se på påfågeln... Breder han inte ut sina fjädrar? Hör på näktergalen... Sjunger han inte? Jag vet inte hvarför härskaren öfver alla rättrogna skulle vara mindre fåfäng — mindre angelägen att visa sig till sin fördel än en påfågel eller en näktergal. Jag medger, att det kan vara onödigt, men i alla fall... I alla fall, du... La galanterie, c'est dans la nature.”

“Inte bara det, madame, inte bara det... Det är till och med påbjudet i koranen. Profeten säger — — —”

“Hvad säger profeten, unge man? Profeten intresserar mig mycket.”

“Frida då! Är du tokig? Frida!... Titta så där på en muselman!... Hvad skall han tro?”

“Ja, det är mig alldeles likgiltigt, vet du.”

“Men inte mig — — —”

“Åh, när man är så kemiskt ren för allt hvad haremssvartsjuka heter som svenska herrar!”

“Hör du, häxa, om du retar mig, så lämnar jag dig åt ditt öde.”

“Här i sultanens trädgård? — Då går jag till alla rättrogna härskare och frågar, om det finns plats för mig i 'scharem'... Säg, unge man, det fanns väl många damer därinne?”

“Masstals, masstals, madame. Harem är stort. Öfverflöd på vackra fruar, mycket litet att göra. Damerna sitta och brodera. De brodera tofflor och soffkuddar.”

“Till sultanen?”

“Nej, madame, det sälja de. Hvad skulle sultanen göra med så mycket kuddar? — Om madame går till basaren eller de stora bodar, där man köper mattor, så får madame se haremsdamernas arbeten. De byta till sig smycken för allt hvad de sitta och sy. De ta inte pengar, de ha allt hvad de behöfva.”

“De ha sultanen.”

“Ja, madame. Han kan försörja så många han vill. Koranen säger att mannen har rätt att ta så många hustrur som han kan försörja. En, om han bara kan försörja en, fyra, om han kan försörja fyra.”

“Ja, visst ja... Och fem och sex och sju om han kan försörja sju.”

“Just det ja. Sultanen kan försörja sju gånger sjuttio.”

“Lycklig han!”

“Han är inte lycklig, madame, han är så rädd så.”

“För sina fruar?”

“Åh nej, inte för fruarna, han är rädd för spöken, madame. Han är aldrig riktigt lugn, när han är ensam.”

“Men det är han väl inte i harem?”

“Ensam, nej . . . Nej, det vill säga . . . Det finns inga män där, inga män, men det finns så många damer.”

“Som sitta och brodera.”

“Och dricka kaffe, madame, och dansa, dansa för sultanen.”

“Röka de inte också?”

“Visst röka de, madame.”

“Liksom i paradiset?”

“Som i paradiset, ja. Där får man också dricka vin, som inte rusar, madame. Det är en rättrogens belöning att han får dricka så mycket vin han vill, utan att bli drucken i paradiset. Och så får han äta så många goda saker, frukt och vildt och —”

“Hjalmar, hör . . . Det är för lockande. Jag låter omvända mig med detsamma.”

“Omvända dig? Men kära barn, du har ju ingen själ . . . Inte sant, unge man, damer ha ingen själ, det säger ju profeten?”

“Profeten var inte fullt säker på den saken, monsieur.”

“Där hör du! Han var inte säker . . . Själva profeten kunde tveka, när det gällde något så pass svårutredt som det täcka könet. Han har alltid intresserat mig. Nu känner jag, att jag är född flere hundra år efter min tid. Hvarför har jag aldrig mött profeten?”

“Därför att ni bara skulle sagt dumheter båda två. Man säger aldrig annat, när man är tillsammans med dig, men akta dig för muselmännerna, där är din perser!”

Hon vände sig om och såg en herre i gråa kläder komma framåt platanallén: “Min perser — är det han?”

“Titta inte åt det hållet, hör du, hvad skall du titta dit för? En sådan människa . . . Det är inte ögonbryn, det är ett par iglar han har öfver korpgluggarna sina, och jag sveder af dem, det skall du få se, om du låter honom komma och tala med dig om sitt 'scharem'.”

NÅGOT OM GAMLA ISLÄNSKA KVINNODRÄKTER. FÖR IDUN AF BRIET ASMUNDSSON.

SOM VÅRA LÄSARE väl erinra sig, besöktes Stockholm senaste höst af en isländsk dam, fru Briet Asmundsson, en föregångskvinna för könets sociala väckelse i sitt hemland, som då gjorde en längre studieresa i de skandinaviska länderna och äfven höll offentliga föredrag om isländska förhållanden. Vi meddelade vid detta tillfälle fru Asmundssons porträtt, och hennes verksamhet skildrades i våra spalter af fru Ann Margret Holmgren. I dag äro vi i tillfälle att bringa ett litet bidrag af fru Asmundsson själf, som hon tillsändt oss jämte de vackra fotografierna af gamla isländska kvinnodräkter, hvilka helt visst höra intressera våra läsare, särskildt som de ha mycket gemensamt med våra egna fornnordiska folkdräkter. Vi meddela här nedan fru A:s uppsats på det isländsk-danska originalspråket:

DE DRAGTER, som Idun her viser sine Læsirinder, benyttes ikke længere paa Island, uden den sidste, med den lille Luen paa Hovedet. Men man kjender deres Oprindelse og kan følge deres Udvikling i Tidens Løb. Af gamle Billeder og skildringer kan man se, at Kvindedragten paa Island har holdt sig nogenlunde i Hoveddelene oforandret som den var ved slutningen af det 10 Aarhundrede i Skandinavien og helt op til det 15 Aarhundrede.

Men efter ved 1500 Aarstallet eller maaske ved Reformationen begynder den at forandres. Det er først ved den Tid at vi se denne Kaabe og den høje sorte Hat, som den første af Billederne viser. Det har vel været en Afart af de da brugelige kvindelige Overstykker ude i Verden. Men Hatten kan de islandske Damer have forandret lidt for at den kunde passe til deres høje, smale, hvide Hovedbonad, som der sees paa Billedet indenfor Hatten.

FIG. 1.

Ligeledes plejede Kvinderne at bære under Forklædet en kunstvævet eller broderet Pose til sine Sy-sager. Kaaben og den sorte Hat havde de paa naar de skulde rejse, udenover den anden Dragt. Det er denne Dragt som fig. 1 viser med den Forandring, at den som er indenfor Kaaben er af yngre Dato, eller fra det 18 Aarhundrede.

Alle de tre hvide Hovedbonader (fig. 2, 3, 4) ere meget gamle og brugtes samtidig. Men man anseer dog den helt hvide med Sölvnaalene paa Forsiden være den äldste. Den skulde oprindeligt slynges op

FIG. 2.

FIG. 3.

med et langt tyndt hvidt Slør, som kaldes Tarf, »Makur» eller »Brudelin», for den bæres ikke af en kvinde for end paa hendes Bryllupsdag. Man antager at Enden paa Sløjan har faldt ned over Ryggen og maaske kunnet slaas fremfor Ansigtet.

I det 16 og 17 Aarhundrede begynde de islandske Damer at bruge Kraver. Først hvide Pibekraver — de spanske kraver — og senere de sorte sølv- eller guldbroderede kraver — Maria Stuarts Kravene. — Undertiden havde de hvide broderede linkraver ovenpaa.

Egentlig begynde ikke Broderingerne paa Nederdelene förend i det 18:e Aarhundrede. Ved den tid begynde man paa i almindelighed at brodere Tröjen

FIG. 4.

FIG. 5.

Kanten som man seer paa Kaaben og som gaar rundt om Halsen og helt ned er af sort isländsk Flosvævned. Det var ikke glat Flos, heller mønstred, men ensfarved. Paa Brysted paa Kaaben og det af Hatten, som faldt ned over Skuldrene og Brysted, kunde være mange Rækker Sölvspænder, og de kunde ogsaa naa paa Kaaben helt ned. Paa Ærmene nedenfor Albuene kunde der være 6—10 Ormeknapper af Sölvfilegran.

Ved 1600 Aarstallet var man endnu ikke begyndt at brodere Dragten indenfor, heller vor den for det meste af tykt Damask, som oftes grönt. Da begynte man at bruge Forklæder, som oftes sees at have været røde. Kjörtelen indenfor hang løs ned fra Skuldrene og holdtes sammen af et Bælte. Ved det hang, naar det vor en Husfrue, Hjemmets Nögler paa højre Side, men Sax, Kniv og »Brødprikker» paa den venstre Side.

med Guld eller Sölvtraad, eller knippelse til den Border, enten af Silke eller af Guld- eller Sölvtraad. Den høje hvide Ring havde altid som det synes været mest brugt til hverdagsdragt. Men til den krogede Hovedbonad brugtes nu et sort Silketörklæde, med livligt farvede strikede kanter. Sölvsmykket i den store Kjæde brugte de mere fornemere Damer, ligesom de havde sedvanlig mere tunge Sölvholker, Ormeknapper og forskellige Brystsmykker paa Kraven og Tröjen. Stoffet i Klæderne var hos de mindre bemidlede Vadmel, og Broderierne paa Nederdelen udförtes med hjemmespundet og farvet garn.

Da det kom frem i det 18 Aarhundrede havde Hovedbonaderne antaget saadanne uhyre Dimensioner, at Mændene begyndte at tage sig af Sagen. Mange af den tids Digttere digtede Spotteviser om Kvindernes lyst til Forandring og opfandt allehaande Spottenavne. Men da skulde ogsaa en rigtig »stilig» Hovedbonad være dubbelt så høj som Ansigtet selv. Fra den tid ere de tre højeste hovedbonaderne paa Billederne.

Men det hjalp. Kvindene begyndte nu at i Stedet tage op den Spadeformede hvide Krog, med sort Silketörklæde slynget over »Folden» nedentil og ned over Panden (fig. 5.) Ved den tid eller sidst i det 18 Aarhundrede tog de op det nydelige nedringede ærmeløse Liv til en hvid Tröje. Som oftes var det en hvid Vadmalsskjorte og en sort Nederdel med rød eller grøn kant, stribet hjemmevævet Forklæde og en klædelig Hue fudstændiggjorde Dragten. Om Halsen bandtes et Silketörklæde (fig. 6).

Det sidste Billede er af den nuværende isländske Hverdagsdragt (fig. 7). Den er af sort Vadmel eller Klæde, Huen er strikket, og Holken er enten af Sölv eller Guld. Den toges først op i Slutningen af det 18 Aarhundrede. Tröjen siges at være af Holländsk oprindelse, men Huens Forbillede skal være de gamle isländske studenterhuer fra det 17 Aarhundrede.

FIG. 6.

FIG. 7.

Med anledning af Port Arthurs fall

utgaf Idun föregående vecka ett rikt illustrerad extranummer, som genom postverket gratis tillställdes alla våra prenumeranter och hvilket vi hoppas ordentligt kommit dem tillhanda. I veckans nummer bjuda vi ytterligare några intressanta illustrationer, anslutande sig till den världshistoriska händelsen och för öfrigt genom sin gripande innebörd tillräckligt talande för sig själfva.

FRÅN STOCKHOLMS BRANDKÅRS NYÅRSBAL. TECKNING FÖR IDUN AF HJALMAR ENEROTH. 1. BALEN I GYMNASTIKSALEN. I FÖRGRUNDEN SYNES BRANDCHEFEN KAPTEN SABELSTRÖM. 2. DÅ ALLARMSIGNALEN LJUDER. 3. DE SOM EJ FÅ VARA MED. VAKTTJÄNST PÅ STATIONEN.

NYÅRSBAL PÅ JOHANNES BRANDSTATION.

TRETTONDAGSAFTONEN fira våra käcka brandsoldater sin nyårsbal, en festlighet, som af dem och de inbjudna omfattas med det största intresse.

Redan långt förut ha förberedelser vidtagits, ifriga rådplågningar hållits man och man emellan om, hvilka af de många beundrarinnorna som skola få det med säkerligen mycken hjärtklappning efterlängta prydliga bjudningskortet, hur gymnastiklokalen prydligast skall dekoreras till balsal o. s. v.

Styrelse och befäl bidraga med en icke obetydlig summa till omkostnaderna, och hvarje soldat, som icke af tjänsten tvingas att på vakt eller annorstädes sköta sin helt säkert denna afton dubbelt tunga plikt, lämnar sin tribut, vanl. fyra kronor. Ändtligen är allt klappadt och klart.

De tunga järngrindarne till brandstationen öppnas och stängas i raskaste tempo. Men icke för att släppa ut frustande eldiga spann och dånande vagnar, fullsatta med modiga män, som draga i härnad mot eld och rök — denna afton är det — förlåt, mina damer — "flammorna", som, ack, så menlöst trippande, tåga in för att eröfra de hurtiga lågornas bekämpare. Och var säker om att dessa "härjarinnor" äro svårare att strida emot än den mest rasande eldsvåda.

Framför den branta trappan upp till gymnastiklokalen stå tvänne granar på vakt, och en väldig signallykta mellan dem kastar sitt röda skimmer öfver de inströmmande skarorna. I själfva salen är allt ordnadt till fest. Det sluttande höga taket, de långa bänkarne utefter de med bonader och sköldar behängda väggarna — allt ger vid första anblicken illusion af en fordomtima vikingahall. Men bonaderna, som med sina brokiga färger fullständigt täcka väggarne, äro flaggor, mest svenska, sköldarne äro målade och bära befälens, chefens och löjtnanternas, namn i monogram. Konungens hvita byst tronar i fonden under det ståtliga riksvapnet, där lejonet, som en af de närvarande stolt påvisade, minsann icke sätta svansarne mellan benen. Vid den motsatta väggen är musikläktaren rest och under denna finnes ett förtjusande litet damrum, ordnadt af flaggor och grönt.

Så tåga brandchefen, kapten Sabelström, brandkapten Svinhufvud, brandlöjtnanterna Gyllenhammar, Borgenstjerna och Kylberg m. fl. officerare in, förande sina damer.

Sabelkopplen lossas och balen öppnas, som sig bör, med en sirlig promenadpolonaise. Och när första valsens sprittande toner strömma ut i salen, blir det hela till en enda hvirflande böljegång af ljusklädda

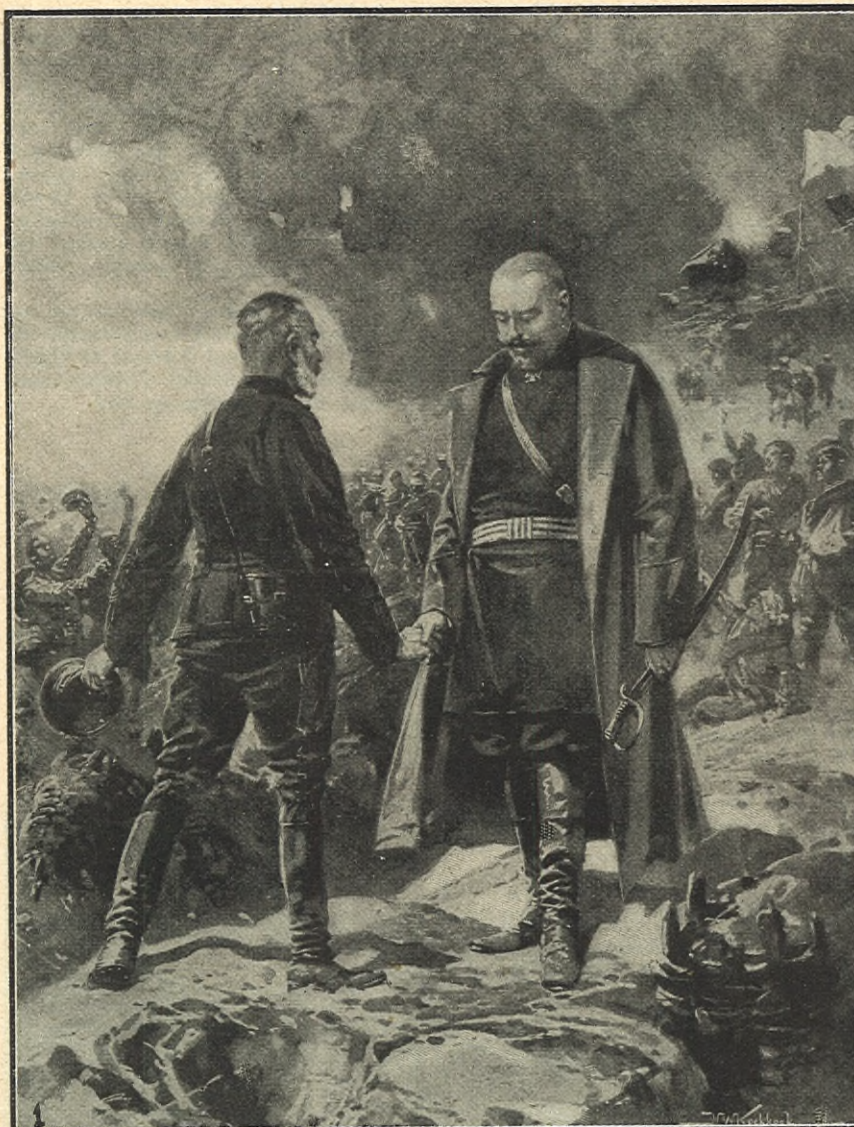
unga damer och hurtiga taktfasta män i uniform. Den stora gaskronans och kandelabrarnes lågor bryta sig i skimrande reflexer i unga ögon, blanka knappar och glittrande guldrensor. Så går dansen i vida ringar. Te, punsch och vatten — vin åt damerna — supé, så åter dans — fåfänga försök att få ännu en *varso-vienne* eller bara en enda liten polka, och så det oundvikliga afskedstagandet. Ja, allt det där känna vi till.

Men icke alltid får de käcka brandgossarnes fest fortgå utan störande afbrott. Mången gång midt i nöjets yra slår den stora hammaren sin hvirvel mot gongongen ofvan entréen. Utan pardon gäller det då att lämna damer och dans, och med den fart, som endast Stockholms brandsoldater kunna presteras, störta till sin post. Kaskar och bälten på, vagnar och hästar fram och så i susande galopp ut i den bistra natten.

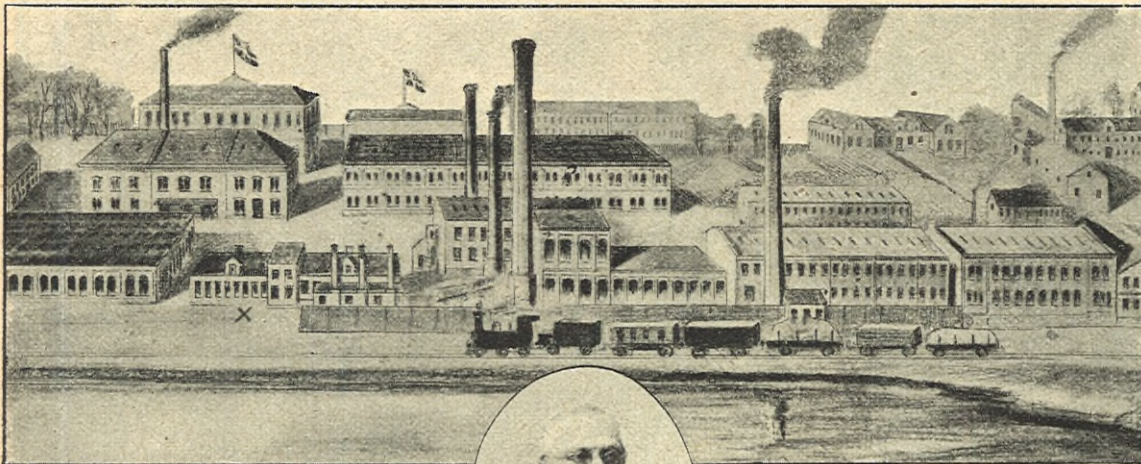
— »Och hvad gör det väl, om vi få svalka oss litet — gärna, gärna om det är en verklig eldsvåda,» sade den lille käcke löjtnanten med de trygga modiga ögonen, som lyste af intresse. »Värre är det att mötas af den nedslående underrättelsen, att det endast varit falskt allarm af kanske någon ilsken rival till våra hurtiga gossar.»

Ty sådant har hänt. Ja, detta om detta. Sist ber jag nu endast att få tacka såväl befäl och manskap för den utmärkta artighet, med hvilken de lade i dagen sitt intresse och sin välvilja mot Idun och dess representant på årets brandkårsbal.

E—th.

VID PORT ARTHURS FALL. 1. HÄRFÖRARNES MÖTE. 2. GENERALSKAN STÖSSEL LEDER SJUKVÅRDEN PÅ PORT ARTHURS LASARETT. 3. DEN I SANK SKJUTNA RYSKA FLOTTAN I PORT ARTHURS HAMN. EFTER UTL. ILLUSTR. TIDNINGAR.

JÖNKÖPINGS TÄNDSTICKSFABRIK
OCH DESS CHEF, DISPONENTEN
BERNHARD HAY, SOM I DAGARNE
FYLLT 70 ÅR.

DEN FÖRSTA OANSENLIGA
FABRIKSBYGGNADEN ÄR PÅ BILDEN
UTMÄRKT MED X

UR DAGSKRÖNIKAN.

EN STORINDUSTRIENS MAN, disponenten vid Jönköpings tändsticksfabrik Bernhard Hay, fyllde här om dagen 70 år och blef på denna sin hedersdag föremål för en hjärtlig hyllning från vida kretsar.

Hay föddes i Warberg 1835, genomgick Warbergs läroverk och därpå Göteborgs handelsinstitut och var vid fyllda 18 år färdig att bryta sig en lefnadsbana.

Han erhöll plats hos den af Lundström några år tidigare anlagda Jönköpings tändsticksfabrik, som då var af helt blygsamma dimensioner, inrymd i en en-vånings träbyggnad. Här arbetade Hay energiskt som kontorist i 10 år, hvarefter han, då grundläggaren J. E. Lundström afgått för att ägna sina krafter Munksjö pappersbruk, blef tändsticksaktiebolagets ledare och disponent.

I denna sin egenskap har han upparbetat fabriken till en världsindustri, som numer skänker arbete åt tusentals armar.

Hay har arbetat i fabriken 45 år, däraf som disponent 35 år. Hans afsked från fabriken högtidlighölls med en anslående fäst, där tjänstemän och arbetare voro med, och där de talrika tacksambets- och vördnadsbevisen ådagalade, huru omtyckt han var.

I Jönköpings kommunala lif har han jämväl gjort stora arbetsinsatser.

Porträttet af jubileum samt vyen från fabriken, som här meddelas, äro hämtade ur det på P. B. Eklunds förlag utgifna verket »Sveriges industri, dess stormän och främjare».

CENTRALFÖRBUNDETS för nykterhetsundervisning åttonde populärvetenskapliga kurs öppnades högtidligen i realläroverkets aula på måndagen föregående vecka. Öppnandet i den af flaggor o. guirlander smyckade salen, fylld till sista plats af festklädda människor, gjorde ett ståtligt intryck. De närvarande lapparne i sina nationaldräkter bildade en pittoresk grupp. Efter det inledande orkesternumret bestogs talarstolen af Centralförbundets ledare, fil. kand. Aug. Ljunggren, som hälsade deltagarna välkomna och i sitt anförande framhöll, att nykterhetsrörelsen ville vara uppfostrande, upplysande, ett led i den allmänna kulturutvecklingen. Därefter talade direktör Ernst Beckman om alkoholfrågan i socioekonomisk belysning. Våra läsare återfinna här nedan en bild från kursens öppnande med direktör Beckman på talartribunen.

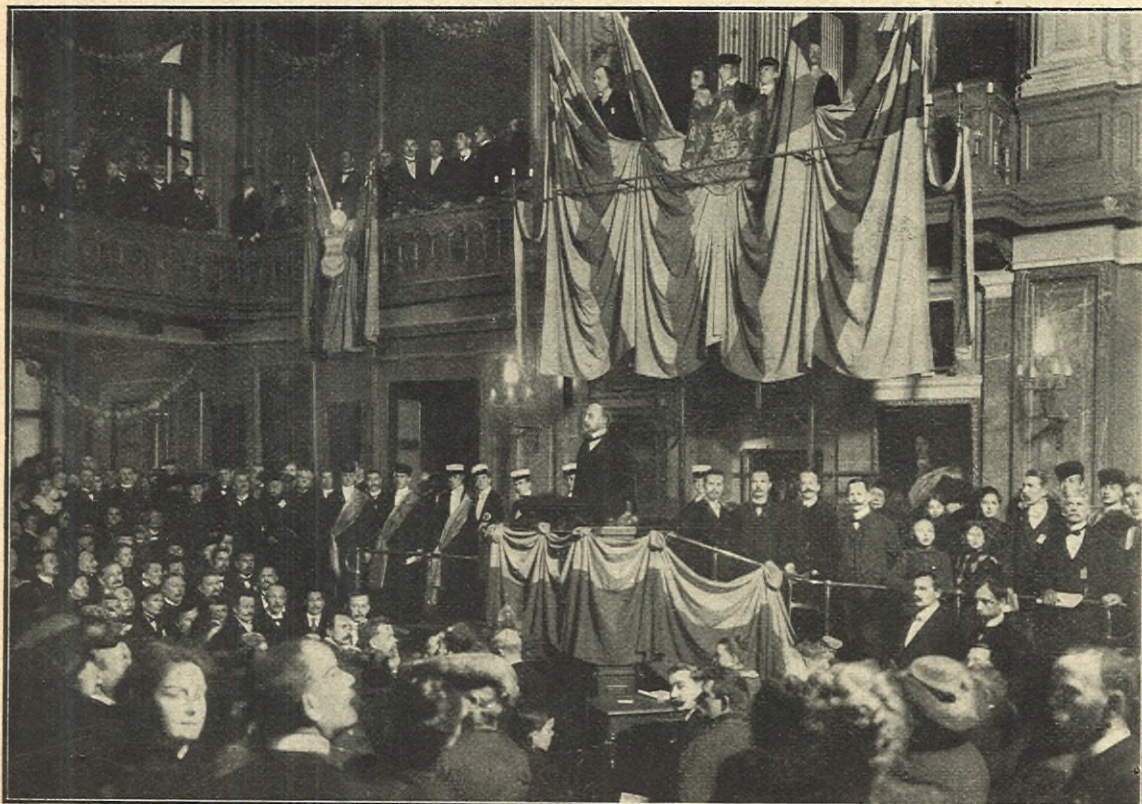

FRÅN DEN STORA ELDSVÅDAN Å HISINGEN. UTSIKT ÖFVER BRANDPLATSEN.

så tillfälliga omständigheter som under en badsejour. Men att vara tillreds att ingå äktenskap — till på köpet *samvetsäktenskap*, eller hur det kallas — med en människa, som man knappt känner, det... Majoren fann icke längre ord för att uttrycka vare sig höjden eller djupet af en sådan dårskap.

«De ha ju träffats rätt mycket sedan i somras,» invände professorskan.

«Det vill jag inte en gång räkna,» förklarade majoren. «Han har ju åkt omkring på

NYKTERHETSKURSERNAS I STOCKHOLM HÖGTIDLIGA ÖPPNANDE. I TALARSTOLEN
DIREKTÖR ERNST BECKMAN. THORNCLIFF FOTO.

BRANDPLATSEN VID ENGELBREKTSGATAN I GÖTEBORG. I FÖRGRUNDEN DEN NEDBRÄNDA SMEDJAN, LÄNGRE BORT BONINGSHUSEN, TILL HÖGER ÅKERIET, DÄR 7 HÄSTAR INNEBRÄNDES.

EN FORMLIG ELDSVÅDE-EPIDEMI har under de senaste veckorna rasat öfver Göteborg, delvis som man fruktar på grund af mordbrandsanläggningar. Början gjordes af den stora eldsvådan å Hisingen, framställd å en af våra bilder i dagsnumret. Elden uppkom i ångslupsbolagets reparationsverkstad, som brann ned, hvarefter turen kom till den närbelägna Lundby mekaniska verkstad, som äfven lades i ruiner. Flere andra industriella inrättningar blefvo jämväl ödelagda af det förhärjande elementet. Penningförlusterna voro gifvetvis betydliga, hvartill kommer det sorgliga faktum, att omkring 150 arbetare blifvit sysslolösa genom branden.

Nr:ten mellan fredag och lördag i förra v:ckan inträffade så med ens flere eldsvådor och eldsvådetillbud. Det svåraste af dem var branden i hörnet af Engelbrekts- och Aschebergsgatorna, hvarvid 7 hästar innebrändes och hvarifrån vi äfven bringa en bild.

ETT SAMVETSÄKTENSKAP. NOVELL FÖR IDUN AF ELSA EK.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

«**M**EN GRANNTYCKT och fin till smak och böjelser,» bet majoren af. — «Så går hon där och förälskar sig i en bonde,» fortsatte han sina utjutelser. «Och det må nu vara sin sak, både att förälska sig i en bonde och att förälska sig i en person, man lärt känna under

det ena förordnandet efter det andra och blott gjort er ett och annat kurirbesök. Och nu, så fort han funnit stadig hamn i den där lilla hålan, står Agda färdig att 'försona' sig med honom."

"Något hade vi ju hört talas om honom från hans studietid här i Uppsala," erinrade professorskan.

"Jaha. En gröngöling, som jäste öfver. Och en verdandist och pratmakare, som höll osedliga föredrag — särdeles trefliga antecedentia."

"Men han lär varit mycket arbetsam och ordentlig," erinrade professorskan. "Och han visar egentligen långt mera undseende och hänsyn för våra åsikter, än vi äro i stånd att visa för hans," sökte hon försvara Hedman.

"Ja, för tusan," skrattade majoren kort, "den första ungdomsborynen tycks ha jäst ut. Han tar verkligen oss gamla perukstockar och kälhufvuden med en blandning af öfverseende och det drygaste bondlugn. Men för en förfinad och exalterad och öfverspänd och galen öfverklasskvinnna som Agda blir han nog benign, tänker jag. Det behöfs allt en tämligen robust läggning för att gå i land med en sådan herre."

Professorskan endast suckade.

"Ja, förlåt, kära Ebba! Detta är ju att förspilla både tid och galla. Agda är myndig och får stå sitt eget kast. — Jag säger till om förspänning. Sedan kommer jag väl inte in till Uppsala igen, förrän du blifvi: ensam." Och majoren gick ut för att uppsöka sin kusk.

"Farväl med dig, min kära Agda," sade majoren, då det blef tid för uppbrott. "Jag önskar dig naturligtvis lycka, men —" han gjorde en tvär kastning med hufvudet och afbröt sig.

"Träffar ni min gamle vän öfverstelöjtnant Haller, så hälsa honom från mig. Han bor i närheten af Marieholm. Men det är väl knappast troligt, att han förekommer i era kretsar. Han, som jag, är nog en gammal perukstock," sade majoren och steg upp i vagnen. —

Det unga herrskapet Hedman hade genomlevvat smekmånaden och började nu så smått orientera sig i hvardagsvärlden.

De för Agda i någon mån förstämmande intrycken af moderns sorg och bedröfvelse vid afresan voro längesedan skingrade som strömoln. Känslan af att vara banérförerska för det fria äktenskaps stora och heliga sak gaf åt Agdas lycka en särskild krydda af upphöjdhed och triumf. Och det beredde henne både nöje och huggnad, då hon vid sin Petrus' sida gick fram på den lilla stadens gator och märkte, huru småstadsborna betraktade dem från fönstren.

"Nu börja vi bli riktigt tidsenliga här i Marieholm," menade ett af stadens kvinnliga rifjärn innanför sitt fönster. "Makar, som förlupit hvarandra för att uppsöka nya, hade vi redan, men icke någon "fri kärlek" — åtminstone icke någon proklamerad sådan. Men denna form för äktenskap är ju vida mera rationell och afpassad efter tidens fordringar än den gamla, ty hvarför skall man väl besvära prästerskapet med vigsel, när den jämt skall tagas tillbaka och göras om. Det blir ju endast till bråk och tidspillan för alla parter." —

"Hon ser ju riktigt oskyldig och hyggelig ut," anmärkte det i en ton liksom af sviken förväntan från ett annat fönster, "inte alls så där radikal och extravagant, som jag trott." —

"Man kan då inte tänka sig en beskedligare och snällare doktor än Hedman," förklarade en sömmerska, som tillika med en profvande kund skyndat till fönstret. "Jag kan bara inte begripa, att han kan ha gifvit sig in i ett sådant okristligt förhållande. Hon måtte vara bra fräck, som kan vilja visa sig med honom ute!"

Det unga parets sällskapliga intressen vaknade småningom åter upp. Petrus började närma sig de få bekanta han hunnit få under

de par veckor han bott i staden före Agdas ankomst, samt aflade med sin unga fru visit hos den förutvarande läkaren på platsen.

"De ansågo oss tydligen vara högst tvifvelaktiga personer," sade Agda efteråt till Petrus. Och hon riktigt njöt af att utmåla den påtagliga förvirring och osäkerhet, hvarmed den icke synnerligen verserade doktorinnan Borg mottagit dem.

Någon tid därefter skulle Borgs utsända bjudningskort för en dotters bröllop.

"Jag kan icke undgå att bjuda doktor Hedman," sade doktorn. "Och då nödgas vi väl att äfven invitera ogifta fru Agda Hedman."

"Det vore angenämt, om deras principer icke tillåte dem att närvara vid en kristlig vigselakt," sade doktorinnan förtrytsamt.

"Men kapten v. Holters husförestånderska slipper du att bjuda," tröstade mannen i raljant ton, "ty hon har hvarken gjort visit ej heller för världen utbasunerat de små oregelbundenheterna i sitt lefverne."

"Men kapten v. Holters, den gemene otäcke karlen, honom bjuder ni förstås," sade doktors gamla syster.

Herrskapet Hedmans principer utgjorde emellertid inte något hinder för dem att vara närvarande vid afslutandet af en kristlig äkta förening, utan de antogo bjudningen och infunno sig. Doktorn såg så jovialisk ut och så förnöjd med tillvaron, att det föreföll obegripligt, att han fann världen så i behof af att omskapas och reformeras. Frun betraktades mera kritiskt, men hon såg onekligen mycket söt och fraiche ut i sin hvita klädning. Och det låg något vinnande ungt och lyckligt öfver hennes person.

Placeringen vid middagsbordet hade vållat åtskilligt bryderi. Någon gift herre kunde naturligtvis ej sättas bredvid Agda, utan att hans fru skulle taga anstöt däraf. Så fick Agda till bordskavaljer kapten v. Holters, som hvarken hade någon fru eller kunde anses hylla alltför stränga åsikter. På andra sidan Agda sattes en auditor, hvilken såsom fränksild och omgift med en äfvenledes fränksild fru inte heller borde misstänkas för att vara alltför skrupulös i sitt åskådningssätt.

Men kapten v. Holters var ingalunda så liberal i sina åsikter om kvinnor, som man förmenat. Han såg icke, att Agda var vare sig söt eller chic, utan vädrade en förnärmelse i placeringen och undrade hvad tusan man menade med att ge honom till bordsdam denna psevdofru. Han satt där helt kärft och fåordig och störtade i förtretet den ena glaset bourgogne efter det andra i sig.

Det hade däremot inte ställt sig så kinkigt med doktor Hedmans placering, ty fröken Hall, en till år som åsikter något avancerad dam, hade förklarad sig skola bli förtjust, om hon finge doktorn till bordskavaljer, och på andra sidan om honom hade man utan vidare satt apotekarens ärbara och lugna maka.

Kapten v. Holters flitiga bruk af glaset löste småningom hans misstämning och fåordighet, men det kom honom att vid slutet af middagen öfverskrida den latitud, där hans lynne var behagligt. Han motsade auditören med opåkallad hetsighet, men Agda uppfattade hvarken grunden till denna hetsighet, icke heller till auditörens undfallande sätt att lämna honom i besittning af sista ordet samt därefter uteslutande ägna sig åt sin egen bordsdam. Agdas och kapten v. Holters samtal fördes in på ortförhållandena.

"Såå, att vår stad verkligen funnit sådan nåd för edra ögon," sade han med något oförskämdt i rösten. "Man skulle snarare kunnat förmoda, att ni skulle funnit vårt samhälle efterblifvet och föråldradt, fröken — eller är det fru Hedberg."

Köp Venersborgs BALS KOR!

Bästa svenska fabrikat.
**Lätta! Eleganta!
Hållbara!**

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.

Tillverkas som specialitet efter **Wiener-metod** af **Aktiebolaget A. F. CARLSSONS Skofabrik, Venersborg.**

Försäljas i minut hos de flesta skohandlande i landet.

"Fru Hedman," upplyste Agda med ett visst eftertryck på titeln.

"Hm, ja så. Ja, det är inte frökentiteln, utan frutiteln damerna nu vilja göra till ett gemensamt tilltalsord för både gifta och ogifta."

"Det är en sida af emancipationssträfvandet, som synes mig tämligen intresslös — ehuru väl egenskapen af gift eller ogift borde vara lika betydelslös för det tilltalsord, som användes till kvinnan, som den är för det som begagnas till mannen. Men i frågor af så föga vikt böjer jag mig för det gängse bruket," slöt Agda.

"Det gängse bruket är ju att kalla alla ogifta damer fröken?" Kapten v. Holters plirade på Agda på ett sätt, som jagade upp en förtrytelsens rodnad på hennes kinder.

"Men jag hör till de gifta kvinnorna," sade hon och betraktade honom med en fast blick.

Men i det tillstånd, hvori kapten v. Holters nu befann sig, gjorde hvarken Agdas blick eller hennes värdighet något intryck. Han plirade alltjämt lika oförsynt på henne och mumlade till hälften för sig själf: "Hvarken fru eller fröken hvarken gift eller ogift, hvarken bunden eller icke bunden. I sanning en belägenhet, som borde vara minst lika prekär och brydsam som salig Krakas!"

Agda vände sig med en känsla af vämjelse och afsmak bort från sin granne. Af den lallande tonen förstod hon visserligen, att han ej var tillräknelig, men detta oakadt kände hon sig kränkt och bringad ur jämvikten. Hon harmades öfver att icke kunna följaga intrycket af hans ord. Hon betraktade honom upprepade gånger förstulet, såsom gällde det, att för sig själf framhålla enfalden i att lägga något slags vikt vid hvad en sådan människa yttrat. Men hur absurdt och enfaldigt det än var, hade dock denne halfrusige bordskavaljer varit den förste, som kommit henne att känna något förödmjukande och skeft i hennes ställning.

Kaffet dracks ute i trädgården. Petrus stod midt i en grupp herrar, och Agde sökte och fann en ensam plats på en bänk, som nästan gömdes inne i ett buskage.

"Jag tycker inte, att de alls behöft bjuda henne," nådde en loj kvinnoröst Agda efter en stund. "Han såsom kollega till Borg måste naturligtvis inbjudas, men då han i sina äktenkapliga förhållanden ställer sig utanför det borgerliga samhället, så har man heller inga sociala förpliktelser till hans s. k. fru. — Hon ser förresten inte illa ut, den lilla 'samvetsfrun'."

"Samvetsfruar äro de nog nästan alla — i början. Skada blott, att det är ett så elastiskt och omskiftligt ting, det där samvetet!" Orden beledsagades af ett lätt skratt, och de samtalande försvunno utom hörhåll.

Den fördömande eller polemiska tonen hade alltid funnit Agda stark och rustad, men den frivolt liknöjda var henne personligen ny och fann henne sårbar.

GARGAROL

välsmakande, koncentreradt, antiseptiskt munvatten.

Hämmar syrebildning i munnen, skyddar därför tänderna.

Bruksanvisning å intyget.

Obs! Stänkproppen förlagd i flaskhalsen. Obs!

HYLIN & C:o F. A.-B.
STOCKHOLM.

“Jag kan inte finna, att hon ser på minsta vare sig tvetydig eller tvifvelaktig ut, den lilla fru Hedman,“ ljöd det raskt och rättframt från en annan förbigående. “Hon ser ju tvärtom rätt söt och tillbakadragen ut. Men det är alldeles obegripligt, att hon kunnat bli så kär och öfverspänd och förryckt, att hon gått och kastat bort sig så där — en flicka af god familj och som antagligen vuxit upp under någorlunda förmånliga förhållanden.“

“Naturligtvis är det väl något fel i uppfostran,“ lät det från en annan röst, halft urskuldande och med något själfbehagligt och salvelsefullt i tonfallet, hvilket retade Agda. “Professor Bratt dog ju för många år sedan, och man kan inte veta hvad slags människa hennes mor varit.“

“Men hvad kan hon väl ha sett hos den där Hedman!“ ljöd åter den raska stämman. “Ty, om han än låtit sig spåkas med en del idealistiska idéer, så ser han mig dock alltför kött- och blodfull ut för att kunna inge synnerlig trygghet som ’samvetsman’!“

Agda reste sig. Hon ville inte sitta där och uppsnappa fragmenten af dessa samtal, som alla tycktes röra sig blott om henne och Petrus.

Hon återvände till sällskapet med stolt och högburet hufvud. Men kinderna voro heta, och ögonen hade fått något nytt, liksom vaksamt och värjande i uttrycket.

Fröken Hall närmade sig Agda med en viss ostentation. Men Agda kunde inte åter komma i sitt vanliga lynne. Det var något, som nagade hennes sinne. Och hennes sedvanliga humor svek henne, då prostinnan och ett par af de äldre damerna, så bokstafligen som figurligen, drogo kjolarna åt sig för att inte sudlas af någon beröring med henne.

“Du får inte vara så mycket borta ifrån mig,“ hviskade hon en gång till Petrus. Tillsammans med honom var hon stark, ensam kände hon sig så modlös och svag.

“Du är den vackraste damen i hela sällskapet, vet du det?“ hviskade han tillbaka och betraktade henne beundrande och med ett uttryck liksom af belåten äganderätt.

“Nej,“ svarade Agda. “Jag vet bara, att jag känner mig främmande och bortkommen.“ Och hon smög sin hand i hans.

“Inte! Här är ju riktigt treffligt.“ Och Petrus’ ögon sökte Agdas med den vänliga, litet simmiga blick, de så lätt fingo, om han druckit litet vin. Men det var första gången Agda fann sig obehagligt berörd af denna blick, eller ställde den i ett dylikt samband.

“Du skulle inte dricka vin, Petrus, dina ögon bli så fula.“

“Bli de?“ genmålde han skrattande. “Men min öfriga fysionomi är väl lika vacker, hoppas jag.“ Han satte sig ned hos Agda, som inom kort kände den vanliga tryggheten samt lugnet återkomma.

Men då Petrus lämnade henne, svek henne åter jämvikten och ju längre det led på kvällen, dess missmodigare blef hon.

Agda vinkade slutligen på sin man. “Gå vi icke hem nu, Petrus?“ bad hon.

“Det göra vi visst, det. Vi försvinna i detta nu, om du så vill, min älskade lilla ’samvetsfru’.“

“Nej, skämta icke så, Petrus,“ sade Agda beklämd.

“Hvad nu då?“ och Petrus kysste henne förstulet.

Men åter var det i Petrus’ blick liksom i hans kyss något, som Agda icke tyckte om. Hon var inte så angelägen som nyss att komma hem.

“Jag är så varm och upphettad. Låt oss svalka oss med en promenad!“ bad Agda, då de lämnat sällskapet.

Petrus brummade litet emot, men fogade sig dock efter Agdas önskan. Och så gaf hon honom del af dagens intryck och beskref, huru beklämd och ensam hon känt sig.

“Dumheter,“ tyckte Petrus, som varit helt road och upplifvad.

Agda berättade ett och annat från de samtal hon kommit att afhöra.

“Idioter och trånghufvuden!“ sade Petrus. “Hvem bryr sig om hvad sådana tycka!“

“Men du förstår väl, att deras prat och anmärkningar drabba mig på ett helt annat sätt än dig,“ sade Agda ifrigt.

“Nonsens! Deras uppfattning för dem och din för dig. Det är bara att helt lugnt sätta sig öfver hvad Per och Pål tycka. Vi visste ju, att vi skulle få att göra med en del åsnor och kålhufvuden och att detta skulle kunna medföra sina små obehag.“

“Ja visst. Men jag undrar bara, om du riktigt förstår, hur jag måste bemanna mig, om du förstår, hur simpla de kunna vara i sin uppfattning af mig?“ sade Agda.

“Förstå! Nej, det skall tusan bry sig om att söka förstå något af deras snicksnack. För alla de griller och bekymmer man skulle kunna skapa till för sig, om man fäste afseende vid prat! Jag tänkte, att du glad och modigt skulle veta att bära konsekvenserna af vår ställning!“

“Gör jag då inte det? Men jag ville ju blott, att du skulle inse, att min ställning är långt svårare än din,“ sade Agda.

“Min är då inte svår alls,“ förklarade Petrus, “ty mig bekomma alla dessa mer och mindre tarfliga och småsinta anmärkningar inte mer än anloppet från en myggsvarm.“

“Men jag är ännu inte så hårdad,“ sade Agda. “Jag hade stålsatt mig mot allsköns tadel, men jag hade inte tänkt mig, att det skulle kunna talas om mig i så — frivol ton. Och jag behöfver förstås ibland att hos dig utgjuta mig öfver mina erfarenheter.“

“Ja, gå för all del på därmed, om du kan tycka, att det är roligt,“ sade Petrus litet otåligt. “Men vill man gå i spetsen för en reform, bör man helst hvarken se åt höger eller vänster, endast fasthålla vid hvad man själf vill.“

Men Agda fortfor att tala om hvad som låg henne på hjärtat, ehuru hugnaden var måttlig. Hennes tal hade snarast tycke med flaxandet af en liten fågel, som kämpar efter att erhålla mera luft under vingen.

Petrus lyssnade, men blef alltmera fåordig och sömnig, och han var tämligen tvär och surmulen, då de återkommo hem.

Efter middagen hos Borgs hade fröken Hall med beskyddande vänlighet närmat sig den unga fru Hedman. Doktorn var synnerligen älskvärd och förekommande och uttryckte stor tillfredsställelse öfver att hans hustru erhöi litet sällskap, och Agda accepterade i sin längtan efter kvinnligt umgänge med en viss tacksamhet hvad som sålunda erbjöds henne.

Småningom kom Agda i umgänge med ytterligare tre eller fyra af stadens mera utvecklade och frisinta damer. Men alla andra iakttog en tillbakadragen hållning, och doktorinnan Borg hade varit förhindrad att vara sin man följaktig på en liten middag, hvartill Hedmans inbjudit dem. Herrumgänge ställde det sig däremot ej på något sätt svårt att erhålla.

Agda hade således endast en helt liten krets af damer att umgås med. Men dessa fylkade sig i stället med ifver omkring henne och omgäfvade henne som en trogen stab.

Att börja med dukade Agda helt beredviligt upp sina åsikter i olika samhällsfrågor för diskurs och för jämförelse med deras. Hennes rustkammare var långt mera rikhaltigt och väl försedd än deras, men snart visade det sig, att de lämnade henne långt bakom sig i fråga om afgjordheten i åsikter såväl som i mångomfattningen i deras radikalism, och småningom inskränkte sig Agda alltmera till en åhörarinne-roll.

“Lilla Agda är egentligen ett barn, en obetydlighet,“ var det omdöme fröken Hall afgaf om henne. “Men doktorn är en i alla afseenden öfverlägsen man. Eget att de begåfvade männen oftast förälska sig i obetydligheter.“ —

“Jag skulle så gärna vilja bli bekant med gamla fru Berger och hennes döttrar,“ sade Agda en dag till sin man, i en nästan omedveten längtan efter samma sorts kvinnokretsar, i hvilka hon förr hört hemma.

Bergers bodde i våningen under Hedmans. De hade varit ganska vänliga mot Agda, då de tillfälligtvis sammanträffat, men de höllo sig dock på ett mycket bestämdt om än omärkbart sätt undan från all närmare beröring.

“De se ju så stela och tråkiga och konventionella ut som aldrig det,“ tyckte Petrus.

“Litet konventionella kanske,“ medgaf Agda, “men inte tråkiga.“

“Du kan vara viss om, att de nog betrakta oss såsom ett Belzebubs anhang,“ påstod Petrus.

“Sådana flickor kunde det vara något att vinna och bringa till förnuft,“ sade Agda. “Sådana kvinnor, som Tora Hall et consortes skada den sak de förfäktat mera än de gagna den. Öfverdrifna och simpla och ouppfostrade som de egentligen äro.“

“Å!“ Petrus fann dem icke simpla, utan ärliga och rättframma. Han kände sig däremot föga road och hemmastadd tillsammans med damer af den riktning Agda drogs till. “Jag tycker, att de varit mycket vänliga emot dig,“ sade han med en anstrykning af ogillande.

“Ja bevars,“ medgaf Agda. “Men det enda vi ha gemensamt är, att vi i ett eller par fall hylla samma åsikter.“

(Forts.)

FRÅN VILDMARKS- OCH JÄRNVÄGS- BYGGARELIF. BLAD UR FRU SARA STARES ANTECKNINGAR, HOP- SAMLADE AF MARIA RIECK-MÜLLER.

VIII.

20:de febr. 1893.

I DE GAMLA, goda sagorna hafva nästan alla kungar och troll sju söner eller sju döttrar. Det tänkte jag på, när jag här om natten satt framför kaminen i hvardagsrummet och skötte om vår lilla nya flicka — den fjärde, som har kommit nu i den bittraste midvinterkölden — och som har fått det ljufvaste namn jag vet. Hon heter Solveig . . .

Jag måste sitta med henne här ute vid kaminen, ty i de andra rummen är det nu om nätterna så utkyldt, att det känns som att få ett iskallt lakan omkring sig.

när man stiger ur sängen. Men så har också temperaturen varit den lägsta man kan minnas på många många år. — På en månad har det ej någon gång varit mindre än tjugufem grader, men ofta har det gått öfver femtio, och luften har liknat genomskinlig blåis.

Och, när jag satt här ute och tänkte på det där sjutalet, medan kaminglöden genom glimret kastade en dunkelröd skymningsdager bort till vrån mellan de båda ytterväggarna, där nu tapeten ständigt är öfverdragen af en hvit rimfrostrand från golf till tak, då tyckte jag också, att det kunde vara så godt, om lillan vore en af sju trollystror för att ej taga skada af slikt vargaväder. Det är underligt att sitta så där midt i natten — ensam i ett stort, tyst rum, medan andedragen från soffrummen tränga genom de halfföppna dörrarne likt suset af vågor — men så svagt, att det ibland upp slukas af pendylens ticktack bortifrån hörnet eller det sakta knyttret, när kolen glida ned mot kamingallret. Och underligt är det en sådan här gnistrande kall natt . . .

Norrskenet flamar ibland så ljungande hvitt, ibland drar det grönt och rödt i breda väder öfver himlen, och det blir ljusst här inne som en sommarnatt. Men i väggarnes timmer smäller kölden som bösskott, och där ute i det blossande midvinterljuset tror man sig höra, huru snön knirrande jämrar under sakta smygande rofdjurstassar . . . De hafva kommit i språng ned efter åsen . . . Nu lista de sig fram steg för steg mot uthuslängan, där den varma luften från ladugård och stall står som hvit rök ut genom gödselglugg och fönsterspringor. Och de rifva och klösa så att träflisorna och mossan mellan timmerhvarfven ryker omkring på snön. Men det är godt virke i gården här . . . Knirr, knirr, under smygande tassar och klor, som listande söka sig bättre lycka vid nästa gård. Men det är otäck att sitta i det röda halfdunklet här och lyssna till nattens alla villsamma ljud.

Med lillan, som har somnat i sin lammskinsfäll, skyndar jag in i sängkammaren och känner mig trygg igen, när Olle halfvakna vänder på sig och frågar, huru mycket klockan är — — — — —

För hvar dag föras förfrusna arbetare upp till sjukstugan under denna köldens stormaktstid. Och de slita förfärligt ondt — både manskap och befäl — allt under det brobygget måste forceras för att landfästen och pelare skola hinnas med, innan ålfisen blir osäker i vår. Det arbetas dag och natt — under natten vid Wellslampa — hvars blosslika jättelåga lyser som en eldsvåda, där den brinner midt på isen i jämnhöjd med bropelaren.

Det förvånar mig, att Olle redt sig så bra hittills, så som han är tvungen att vara där bittida och sent. Ibland stiger han upp midt i natten och går dit ned för att se, att allt går sin gilla gång och att alla de så viktiga fyrgrityorna — där det muras — brassas på utan uppehåll.

Björn, newfondlandshunden, som vi haft, sedan Cæsar dog, följer honom alltid då, och det är någonting så trofast och pålitligt med denne kamrat, att jag egentligen ej kan vara orolig för annat än att både Olle och han en gång komma hem med bortfrusna näsor och tassar. Härom natten lär sprit-termometern hafva visat — 56°, och då vore det ej så märkvärdigt, om allt levande utomhus blefve till isklumpar.

Det tyder på att bli omslag i vädret — hörde jag en af arbetsförmännen spä i morse. Och jag förstår väl den ljusa förhoppningsfullheten i hans röst, ty borta i stugor och baracker måtte det under dessa veckor hafva varit fruktansvärdt svårt att hålla blodet löpande och lifsvarmt . . . Sådana gånger kan det nog vara fördelaktigt att bo sexton i ett rum. — — — — —

10:de april.

Det är som om den till slut hyggliga vintern narrat oss att af alla krafter taga skadan igen efter de långa veckor, som med sin kyla tvingat en för det mesta hålla sig inom fyra väggar och så nära eldstaden som möjligt. Och här har nu idkats ett så gladt och flitigt umgängeslif, som jag förut ej varit med om, sedan jag blef järnvägsbyggarfru.

Det är ju ej fler än Bergers och ingenjörerna här och vid närgränsande afdelningar, som vi äro tillsammans med, men det har nästan alltid blifvit en — ibland ett par gånger i veckan, endera hos oss eller i distriktchefens gästfria, glada hem; och det har varit sådana där trefliga, lifaktiga tillställningar, som det alltid blir, när ungdomsfriskt folk som dessa Bergers taga ledningen och aldrig tröttna på att höra ungdomsglädjen ljuda högt omkring sig.

Dessutom har jag tagit emot fyra af Olles biträdande ingenjörer som matinackorderingar, då det blef omöjligt långt för dem att hålla till på gästgivaregården under denna brådska arbetstid. Och detta har fört med sig ett rörligt lif här hemma, som är rätt ovanligt — om också ej odeladt angenämt — samtidigt med att Olle har en välbehöflig omväxling i sitt vanliga så enformiga lif. Ty han hör till dem, som ej söka sällskap, men som gärna ser kamrater omkring sig, när det faller sig så, och helst hemma vid eget bord. Ibland sitta vi allesammans inne i hvardags-

rummet, där kaminen ännu brinner, och läsa högt, sedan smålickorna gått i i säng.

Och vi dyrka för tillfället lifligt och flitigt Conan Doyle — allesammans med lika stor förtjusning — och den ena boken efter den andra. Jag vet ej, om jag förräder en naiv och mindre fin litterär smak. Men ingenting i världen i bokväg tjusar mig så utan gräns som detektivhistorier, och när jag får en sådan af Conan Doyle i min hand eller får höra den föreläsa, är det en njutning, som endast kan nämnas på samma gång som spökhistorier. Sådana där riktiga, som mormor och gamla pigorna där hemma kunde berätta utan förklaringar — men med betydelsefulla nickningar och hviskande röst — så att man måste göra sig upp i soffhörnet med pickande hjärta och benen uppdragna under sig Det roa vi oss förresten också med här — ehuru sällan, när de unga ingenjörerna äro med. De äro så öfverlägset klenetrogna — och då blir det ingen riktig stämning. — — — — —

28:de april.

När det var så där dräpande kallt i vintras, höllo vi oss krya allesammans. Men nu under normala temperaturförhållanden hafva vi måst anlita läkare ett par gånger. En dag trodde jag att Solveig, den lilla duktiga midvinterungen, skulle bli allvarligt sjuk. Till all lycka blef det intet af det jag trodde, och nu är allt öfver igen . . . Men medan det stod på, kom jag i tillfälle att se vår järnvägläkare på närmare håll, och — fastän jag hört åtskilligt konstigt om honom — får jag säga, att han står för mig som ett af de mest konstiga exemplar jag hittills sett — åtminstone inom släktet medicine doktorer. Och jag tror att vi lite hvar kunna vara glada åt, att han endast är tillförordnad, och att den ordinarie järnvägläkaren kommer hitflyttande i nästa månad.

Man har sällan sett till doktor Pålsson under den tid han varit här. Han har ej gjort visit hos någon och har ej behöft anlitas något vidare af oss familjer. Och således har han kommit att gå här som det obekanta X — men ett X, som ej väckt stort intresse, endast en viss grad af nyfikenhet, och det mest på grund af de rykten man hört om hans nästan brutala sätt att behandla folk — samt under senare tid en romantisk historia, där sköterskan på sjukstugan — en f. d. lokomotivförarfru — varit en af hufvudpersonerna.

Emellertid var han för första gången här hemma, när lillan blef klen, och jag måste tänka på en slaktare eller slafuppsyningsman — sådana de beskrivas i böcker — när den storväxte, groflemmade mannen klef in genom dörren och presenterade sig som doktor.

Och jag tyckte, att det var riktigt farligt, när han tog lillan med sina stora händer för att undersöka henne. — Händer, som liknade stora svampar — och naglar med sorgkanter! Och genom den oundvikliga doktorsodören af karbol trängde lukten af snusk. — Jag undrade ovilkorligen, huru den romantiska historien skulle aflopa under slika förhållanden, såvida ej föremålet blifvit tränadt under sin lokomotivförarefupriod.

Men sedan han gått, uppsteg det inom mig en känsla af medömkan med denne doktor — som inte alls tycktes höra ihop med det yrke han valt. Det starkt gråsprängda skägget, som tydde på, att han var betydligt in på fyratiotalet, och den tillfälliga tjänstgöringen som tillförordnad järnvägläkare vid dessa år, tillika med det förhållandet, att det ej alls var många år, sedan han blef färdig med sin examen, säger mig, att han hör till dessa stackare, som äro i vägen för sig själva och aldrig kunna begripa hvar felet ligger.

Nästa gång han kom, var han upprymd och strålande, och när han slängde af sig påsen på en stol innanför dörren, stod han till min öfverraskning framför mig i frackkostym och hvit halsduk — och med en halfvissnad tulpan fäst i frackuppslaget — Jag håller bröllop i dag, sade han förklarande på sin bredt rullande skånska. — Har haft ett par bekanta hos mig på middag, och tyckte det var skönt få lite frisk luft ofvanpå förplägningen. — — — Huru är det med flickan? — Han afbröt sig — och gick in i barnkammaren. Jag måtte visst hafva sett så öfverraskad ut, att han kände sig generad.

När han böjde sig ned öfver lillans vagn, såg jag att fodret hängde trasigt nedanför skörten, och — vid en ytterligare rörelse —, lyste det någonting hvitt . . . Du skapare! det var kalsongerna, som stucko fram genom en stor remma, nedefter sidan på de svarta onämbara Och på bröllopsdagen! — — —

Men denna kostym hade visst varit med under en lång följd af år. Det syntes på snitten — och de många halfurtvättade punschfläckarna. Den hade nog varit med om otaliga studentsorger — var kanske den enda, han haft — och hade blifvit för trång under alla öfverliggareåren. Det var en bit af livets tragik, som denna defekta brudgumsdräkt visade mig. — —

Sedan dess har jag ej sett vår järnvägsdoktor, och jag hoppas, att vi ej behöfva läkarevård inom närmaste tiden — åtminstone ej förrän den nye kommer.

TEATER OCH MUSIK.

KUNGL. TEATERN gaf å förra veckans abonnemangs-föreställning »Wilhelm Tell» med delvis ny rollbesättning. Sålunda utfördes prinsessan Mathildas parti med välklingande röst af fru Lykseth-Schjerven. Sångerskan bör dock beflita sig om en bättre andhämtning och ett tydligare textuttal. Hennes senaste prestationer hafva ej varit lika erkännansvärda som hennes första uppträdanden i början af spelåret. Fröken Hesse hade öfvertagit Jemmys parti, som hon utförde med en viss öföfskräckthet både i vokalt och dramatiskt hänseende. Som gubben Melchtal var hr Sjöberg i alla afseenden väl på sin plats. I öfrigt var partibesättningen den vanliga. Mot hr Forsells Tell hafva vi endast det att invända, att han i tredje akten, sedan Gesslers knektar gripit honom, är onödigt bråkig. Tell är en alltför besinningsfull natur, för att han ej här skulle finna, att hvarje motstånd mot öfvermakten är fåfångt, på samma gång hans medfödda stolthet helt visst snarare skulle bjuda honom att med höguret hufvud låta sig bortföras än att i en alltför ojämn strid duka under inför tyrannens ögon. Arnolds parti utfördes som så många gånger förr af hr Ödmann, som var vid förträfflig disposition. Operan, som nu uppföres med några förbättringar i sceniskt afseende, gick i sin helhet bra under förste hofkapellmästare Nordqvists ledning.

— Sistlidne torsdag återuppfördes Peterson-Bergers »Ran», likaledes med trenne af hufvudrollerna nybesatta. Sålunda hade hr Nyblom öfvertagit Valdemars parti, hvaråt han förlänade bättre dramatiskt uttryck än hr Ödmann, medan denne däremot i vokalt hänseende gick bättre i land med detsamma. Hrr Oscär och Sjöberg hade inträdt i Ulf Tufvessons och Sten Folkesons roller efter hr Wallgren, som ledsamt nog fortfarande tycks vara sjuk, och hr Sellergren. De sjöngo båda sina partier redbart och vällydande, men saknade i sitt uppträdande nödig värdighet och grandezza. Fru Hellström är fortfarande en i alla afseenden förträfflig Ingrid, liksom och fröken Edström är synnerligen väl på sin plats som fru Rikissa: dock förefaller hon väl ungdomlig. Märten Präst hade i hr Söderman en god företrädare. Föreställningen leddes påpassligt af hr Henneberg, och bifallet från den talrika publiken var synnerligen lifligt. »Ran» är ock en musik-dramatisk skapelse, hvilken, såsom vi förut framhållit, har alla förutsättningar att vara populär, och dess popularitet skulle helt visst ännu säkrare befästas, om den på ett par ställen kunde något förkortas. Dess återupptagande på spellistan är alltid väl på sin plats.

F. Hög.

DRAMATISKA TEATERN. Den danske prästen Hostrup var en blid och humoristiskt anlagd kyrkans tjänare med vaket öga för lifvets både goda och dåliga sidor, och ur dessa egenskaper härflöto hans dramatiska sångspel, af hvilka det nu härstädes återupptagna »Äfventyr på fotresan» med skäl kan räknas bland hans glada sångmöjs bättre alster.

Det är så naivt, säger man med ett ofta missbru-

HR AREHN SOM SKRIFVAR-HANS.

HR HULTMAN SOM LANDTDOMAREN.

kadt slagord. Men just denna naivitet gör godt ibland, då den som hos Hostrup är det äkta uttrycket för en idyllisk människouppfattning. Därför måste man le hjärtligt åt en så dum och inbilsk landtdomare som kammarrådet Krans, lika visst som man blir varm af sympati inför en så idealiskt skönfärgad studentpojke

